

Monitor Economische Ontwikkeling Nijkerk

Editie juli 2022

Een sterke economie is belangrijk voor de welvaart en het welzijn van de inwoners van de gemeente Nijkerk. De gemeente voert economisch beleid en heeft baat bij goed inzicht in de ontwikkeling van de Nijkerkse economie. Dit is de derde editie van de jaarlijkse Monitor Economische Ontwikkeling Nijkerk.

Aanleiding

Deze derde editie van de economische monitor verschijnt in een tijd waarin de Russische inval in Oekraïne naast veel leed, ook onzekerheid met zich mee brengt zoals dreigende wereldvoedseltekorten. Het belangrijkste economische gevolg voor Nederland is op dit moment een hogere energieprijs. De extra stijging van de energie- en grondstofprijzen komt bovenop een toch al forse inflatie, mede als gevolg van de economische schokken door de coronapandemie.

Het is een tijd waarin ondernemers in Nijkerk, Hoevelaken, Nijkerkerveen en het buitengebied veel creativiteit aan de dag leggen om de puzzels van beschikbaarheid van personeel en margebehoud bij stijgende inkooprijzen, te kunnen blijven leggen. De gemeente voert economisch beleid om ondernemers zo goed mogelijk te ondersteunen, binnen de mogelijkheden die er zijn. Goed zicht op de economische ontwikkeling van de gemeente helpt daarbij. We willen weten waar we economisch staan, om daar waar nodig en mogelijk op in te kunnen spelen.

Deze economische monitor staat op zichzelf als jaarlijkse terugkerende rapportage. Waar nodig kunnen we de uitkomsten ook gebruiken bij een eventuele bijsturing van de uitvoering van de Economische Visie, die de gemeenteraad eind vorig jaar vaststelde.

Doelstelling

Het doel van de monitor is informatieverstrekking over de economische ontwikkeling van de gemeente Nijkerk. De gemeente brengt deze monitor één keer per jaar uit, met updates op een aantal momenten door het jaar heen, zoals dat vorig jaar ook is gedaan. De monitor geeft ons de achtergrond waartegen we actuele ontwikkelingen kunnen plaatsen en een periodiek meetpunt om mee te vergelijken.

In deze monitor komen onderwerpen op het gebied van economie, ook in relatie tot de onderwerpen bevolking en ruimte, bij elkaar. We bouwen daarbij zoveel mogelijk voort op de datareeksen die in de vorige edities zijn opgebouwd.

1 Ontwikkeling economie

De werkgelegenheid in de Nijkerkse economie groeide in de periode 2020-2021 met 2,0%. Dat is een fractie meer banengroei dan het jaar ervoor. Het is ook meer dan gemiddeld in Gelderland, waar de toename in deze periode 1,6% bedroeg. Dat ondanks corona de werkgelegenheid toch flink groeide, heeft onder andere te maken met de effecten van de toenmalige, en inmiddels beëindigde, steunmaatregelen.

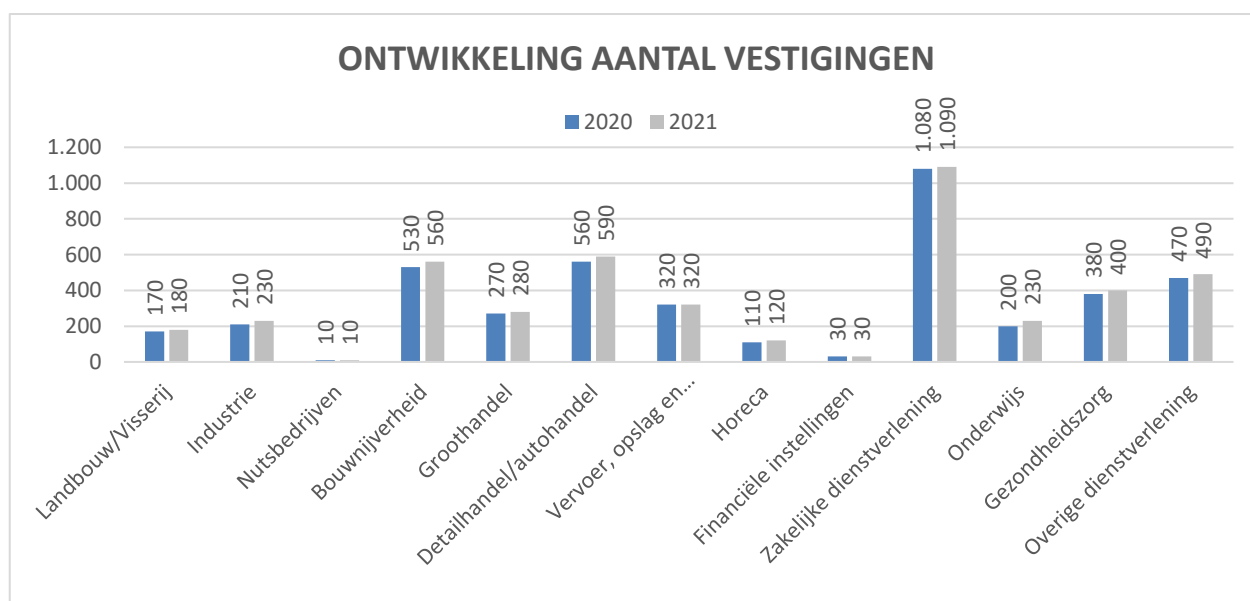
1.1 Vestigingen

Nijkerk is een ondernemende gemeente. Net als het jaar ervoor kent de gemeente in 2021 meer bedrijven per 100 inwoners dan gemiddeld in Nederland en Gelderland. Het totaal aantal vestigingen is weer iets toegenomen ten opzichte van 2020.

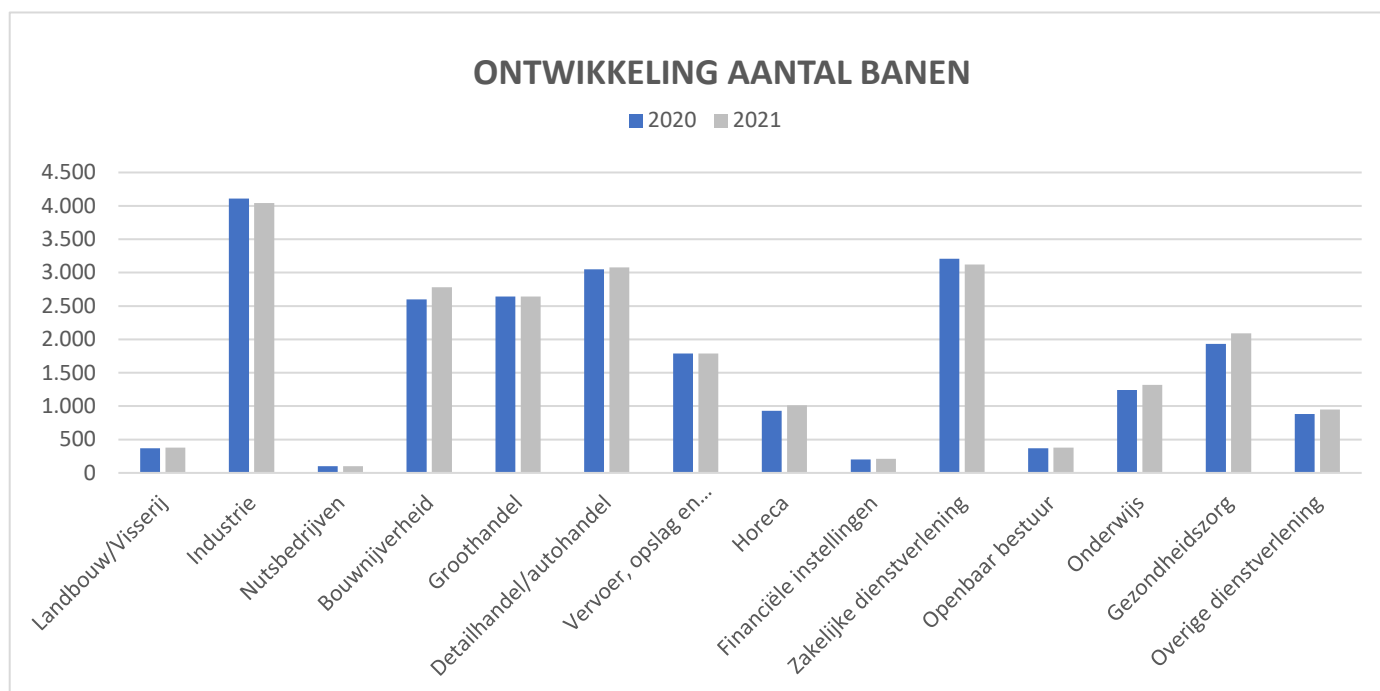
Dat Nijkerk een ondernemende gemeente is, blijkt onder andere uit het groter aantal vestigingen per 1.000 inwoners (202) dan gemiddeld in Gelderland (186) (Statistisch Zakboek Gelderland). Het totaal aantal bedrijfsvestigingen is gegroeid van 4.220 in 2019 en 4.380 in 2020, naar 4.520 in 2021. Dat is wel een fractie minder groei dan het jaar ervoor. Onderstaande grafiek laat zien dat veel sectoren iets in aantallen vestigingen zijn gegroeid.

In de verdeling over de sectoren is weinig gewijzigd. Ten opzichte van de regio en de provincie kent de gemeente Nijkerk relatief veel vestigingen in de industrie, de bouw en de groot- en detailhandel. Daarmee kunnen we de gemeente Nijkerk nog steeds kenmerken als een gemeente van 'makers'. Dat het aantal vestigingen in de industrie gelijk is gebleven en niet is gegroeid, zou er op kunnen wijzen dat we wat meer opschuiven naar het 'gemiddelde' profiel (van de regio/provincie). Dit is iets om de komende jaren te blijven monitoren. Ook omdat de Nijkerkse industrie het jaar ervoor ook niet in aantallen vestigingen is gegroeid en deze sector wel belangrijk is voor de gemeente en de regio.

Nijkerk is een MKB-gemeente. In de jaarlijkse monitor van Bureau Louter (2021) vinden we de gemeente op de 5^e plaats in de ranglijst van sterkste MKB-gemeenten van Nederland. Daarmee is de gemeente Nijkerk flink in positie gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren en de enige Gelderse gemeente in de top tien. In de ranglijst van prestaties gemeten over het totale bedrijfsleven, staat de gemeente Nijkerk op de 46^e plaats, op een totaal van 345 gemeenten.

Figuur 1: Aantal bedrijfsvestigingen per sector in 2021 ten opzichte van 2020 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Figuur 2: Aantal banen per sector in 2021 ten opzichte van 2020 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Faillissementen en oprichtingen

Nijkerk is een bedrijvige gemeente: Per 1 januari 2022 kent Nijkerk 1356 bedrijven per 10.000 inwoners. Dit is voor Gelderse begrippen redelijk hoog; Nijkerk staat hiermee op de 13^e plaats in de Gelderse ranking. Het aantal faillissementen in de gemeente Nijkerk lag in 2021 (gerekend over het hele jaar van januari t/m december) een stuk lager dan in 2020. In de gemeente Nijkerk zijn in 2021 drie bedrijven failliet gegaan, ten opzichte van veertien bedrijven in 2020. In 2022 is t/m april een (jong) bedrijf failliet verklaard (waarbij een arbeidsplaats gemoeid is).

Het opvallend lage aantal faillissementen komt overeen met het nationale beeld. De coronasteunmaatregelen van de overheid lijken een belangrijke, en ook logische, verklaring te zijn voor het lage aantal faillissementen in 2021. Zo schrijft ook het CBS dat het lage aantal faillissementen in tijden van corona niet los gezien kan worden van de noodsteun van de overheid. De verwachte faillissementsgolf bleef uit in 2021.

Waar het gaat om opheffingen, lag het aantal bedrijven dat uit eigen beweging stopte in 2021 (290 in totaal) in de gemeente Nijkerk, net als het jaar ervoor, een fractie lager dan gemiddeld in Nederland.

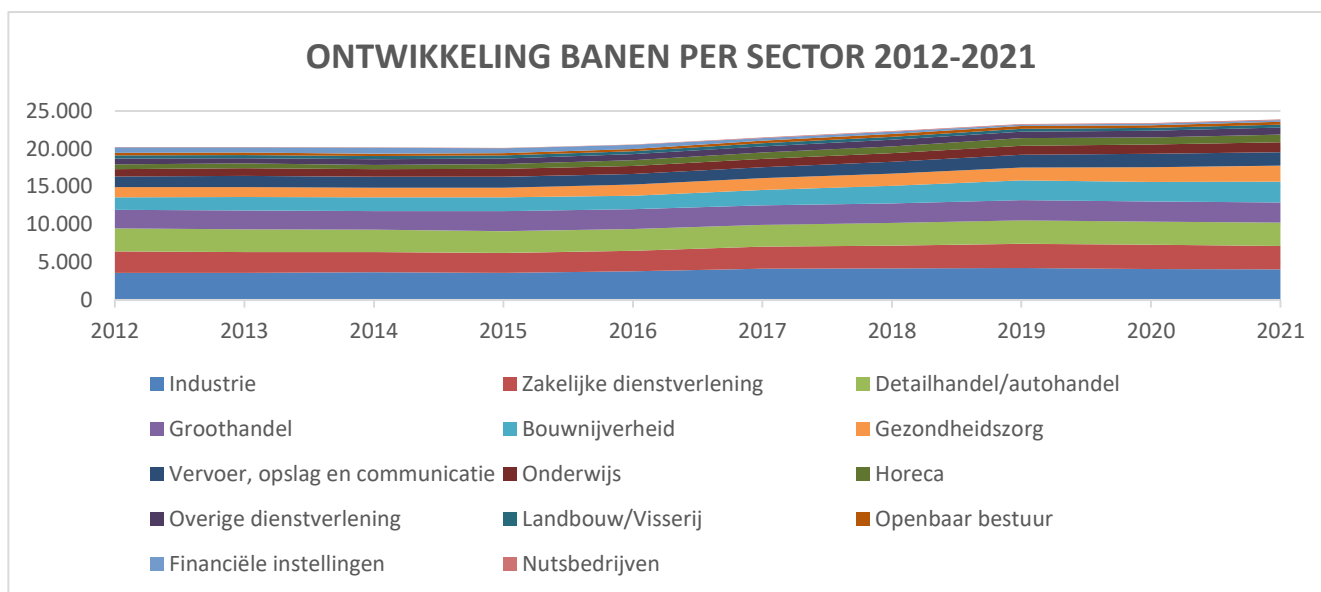
Is Nijkerk een 'startersgemeente'? In 2021 is het aantal starters (oprichtingen van bedrijven) per 10.000 inwoners 123. Hiermee behoort de gemeente Nijkerk tot de top 20 van de Gelderse gemeenten. Ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde kent de gemeente Nijkerk net wat minder starters. In 2021 startten er 535 nieuwe bedrijven in de gemeente Nijkerk (handelsregister KvK). In het eerste kwartaal van 2022 kwamen hier nog eens 129 bij.

1.2 Banen

In de periode 2020-2021 nam het aantal banen in de gemeente Nijkerk toe tot 23.700. Dat is een groei met 470 banen (+ 2,0%) ten opzichte van 2020. Dit is inclusief fulltime, parttime en uitzendbanen (Statistisch Zakboek Gelderland).

De sterke groei van de afgelopen jaren is hiermee weliswaar wat afgevlakt, maar de groei lag in 2021 nog altijd een fractie hoger dan in Gelderland gemiddeld (+ 1,6%). Onderstaand figuur 3 laat de sectorale ontwikkeling tussen 2020 en 2021 zien (peilmoment april). De agro-, food-, maak- en logistieke sector blijven sterk vertegenwoordigd.

Op basis van de Provinciale Werkgelegenheids-enquête kan ook de werkgelegenheidsontwikkeling per sector in de periode 2011-2021 in beeld worden gebracht. De onderstaande figuur laat zien dat na een lichte afname tot aan 2015, een paar jaar van flinke groei van de werkgelegenheid volgt, waarna er een periode van gematigde groei aanbreekt.

Figuur 3: Ontwikkeling van het aantal banen per sector in de periode 2012-2021 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Uit figuur 4 blijkt hoe vrijwel alle sectoren hebben bijgedragen aan die groei van de totale werkgelegenheid in de gemeente Nijkerk in het afgelopen decennium. Tot aan 2017 zijn er vooral veel nieuwe banen in de industrie, die een verlies van banen in de dienstverlening en zorg grotendeels compenseren.

Daarna zorgen vooral de bouw, de zakelijke dienstverlening, de zorg en de horeca voor de groei van de werkgelegenheid. De financiële sector en de landbouw zijn de enige sectoren waarin de werkgelegenheid structureel afnam.

De ontwikkeling in het afgelopen decennium laat de kracht van de economie in de gemeente Nijkerk zien. In tijden van economische crises, zoals in de jaren rond 2011, hebben verzorgende, consumentgerichte sectoren het moeilijk en neemt de werkgelegenheid daarin af. De stuwende en wat minder conjunctuurafhankelijke industriële sector, laat dan wél groei zien. Dat houdt het geheel in balans. Samen met het eerste aspect van de 'Nijkerke balans', vraagt de balans tussen wonen en werken aandacht; de beroepsbevolking van de gemeente Nijkerk zal de komende jaren behoorlijk groeien. Er zijn banen nodig die zorgen voor inkomen en behoud van het voorzieningenniveau.

	2012	2021	2012-2021
Industrie	3.580	4.040	460
Zakelijke dienstverlening	2.820	3.120	300
Detailhandel/autohandel	3.060	3.080	20
Groothandel	2.450	2.640	190
Bouwnijverheid	1.670	2.780	1.110
Gezondheidszorg	1.340	2.090	750
Vervoer, opslag en com.	1.430	1.790	360
Onderwijs	960	1.320	360
Horeca	640	1.010	370
Overige dienstverlening	740	950	210
Landbouw/Visserij	430	380	-50
Openbaar bestuur	350	380	30
Financiële instellingen	720	210	-510
Nutsbedrijven	40	100	60
Totaal	20.230	23.890	3.660

Figuur 4: Ontwikkeling aantal banen per sector in 2012-2021 (Statistisch Zakboek Gelderland).

Cluster van maakbedrijven

Als we kijken naar de Nijkerkse maakbedrijven vinden we een deel daarvan binnen het Food Production Cluster. Dat is de verzameling van bedrijven binnen de food, foodtechniek en foodlogistiek.

In de totale Nijkerkse agrofoodsector komt dat neer op ongeveer 7.310 banen (3.110 food, 3.560 agro). Dit is ongeveer een derde van het totaal aantal banen in de gemeente. Dat aandeel is aanzienlijk meer dan gemiddeld in de provincie Gelderland. In de onderstaande tabel met provinciale 'aandachtssectoren' (volgens de provincie kansrijke sectoren) is dit weergegeven.

Naast de food- zijn ook de maakindustrie (machinebouw, metaal etc.) en de logistieke sector sterk vertegenwoordigd in Nijkerk. De maakindustrie is goed voor 17% van alle banen, de logistieke sector voor 15%. Ook deze clusters zijn groter dan gemiddeld in Gelderland. Deels worden deze banen ingevuld door werknemers van buiten de gemeente (inkomende pendel). Dat maakt dit cluster van maakbedrijven van belang voor de hele regio.

Er is geen reden en geen informatie beschikbaar om te verwachten dat dit beeld uit de monitor van vorig jaar, is gewijzigd.

Nijkerk is daarmee een werk- en een woongemeente met een ingaande pendel die ongeveer net zo groot is als de uitgaande pendel. Ook het aantal banen en de omvang van de beroepsbevolking zijn ongeveer even groot. De gemeente Nijkerk kan nu dus in principe voorzien in de eigen werkgelegenheidsbehoefte, met daarbij een grote mate van regionale interactie.

Of het lukt om deze balans in stand te houden, is afhankelijk van de mate waarin de groei van de beroepsbevolking en de groei van de werkgelegenheid in de gemeente Nijkerk gelijk op blijven gaan. De afgelopen jaren lukte dat. De beroepsbevolking groeide sterk en de werkgelegenheid ook. Als de banengroei verder afvlakt en stagnatie of zelfs afname de werkgelegenheid optreedt, zullen inwoners meer aangewezen zijn op de werkgelegenheid in de omgeving (waar dan wel banengroei moet zijn). De balans tussen wonen en werken is een belangrijk thema voor economisch (en ruimtelijk) beleid.

	Gemeente Nijkerk		Gelderland	
	Absoluut 2020	Absoluut 2021	Aandeel 2021	Aandeel 2021
Food cluster	3.440	3.110	13,0%	5,4%
Agro-complex	3.870	3.560	14,9%	8,1%
Health	240	290	1,2%	1,8%
Health/medisch cluster	1.710	1.950	8,2%	15,8%
Maakindustrie	4.230	4.020	16,8%	10,7%
Transport en Logistieke sector	3.650	3.640	15,3%	10,3%
Vrijtijdseconomie	1.200	1.130	4,7%	5,7%
Creatieve industrie	530	480	2,0%	3,2%
EMT (Energie en Milieutechnologie)	1.080	1.090	4,6%	5,3%
Totaal alle sectoren	23.700	23.890	100%	100%

Figuur 5: Aandachtssectoren, absoluut en relatief in 2022 (Statistisch Zakboek Gelderland).

In- en uitgaande pendel

Een derde van het aantal banen wordt ingevuld door inwoners uit de gemeente Nijkerk. Een derde van de werknemers komt uit de provincie Utrecht en een derde komt uit andere Gelderse gemeenten en de provincies Flevoland en Overijssel (en andere provincies in beperkte mate).

Naar schatting zijn er circa twaalfhonderd arbeidsmigranten, waarvan er 350 hier ook wonen.

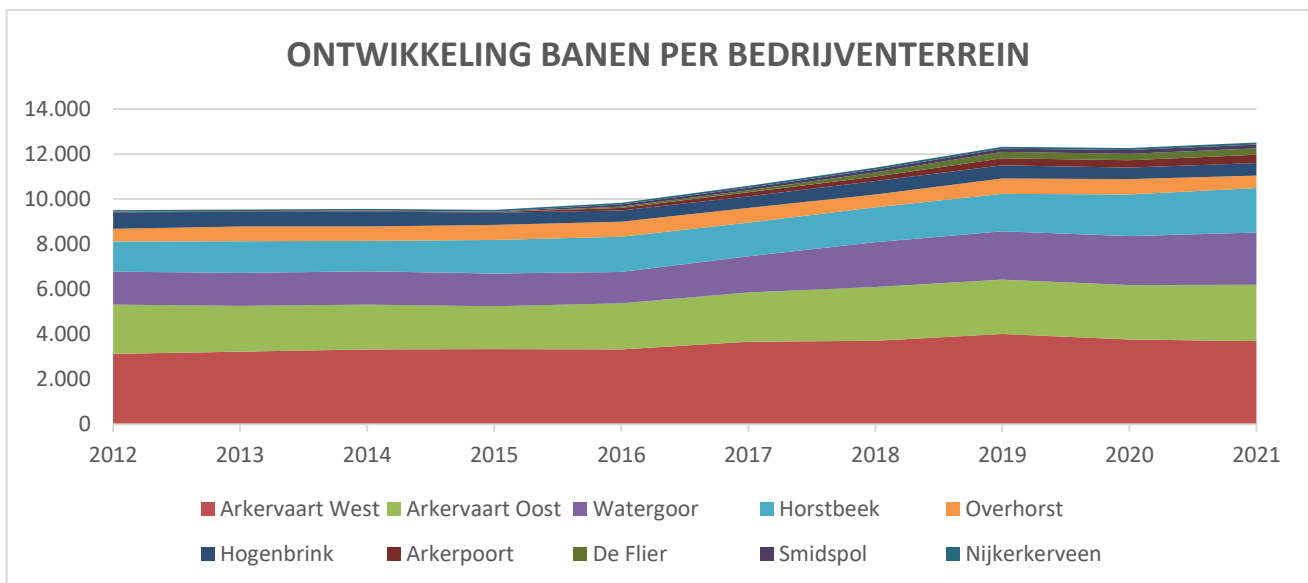
Ruimte voor bedrijven

De uitgifte van bedrijfskavels heeft bijgedragen aan de economische ontwikkeling in de afgelopen jaren. In 2021 is 0,6 hectare aan kavels op nieuwe bedrijventerreinen uitgegeven (met op dit moment een groot aantal reserveringen). Ook bij het beleid waarin de gemeente kwaliteitseisen stelt ten aanzien van economische activiteit en uitstraling, is het net als voorgaande jaren gelukt om nieuwe bedrijven aan te trekken.

Ruim de helft van de totale werkgelegenheid (52%) in de gemeente Nijkerk is te vinden op de bedrijventerreinen. Dat aandeel is in de afgelopen jaren licht toegenomen. In 2011 lag het nog op 46%. Onderstaande figuur laat de ontwikkeling per bedrijventerrein zien.

De helft van het aantal banen op bedrijventerreinen is te vinden op de wat oudere bedrijventerreinen Arkervaart West en Oost. Inzetten op een toekomstbestendige kwaliteit van de bestaande bedrijventerreinen is daarmee belangrijk voor de komende jaren.

De vrijetijdseconomie is een relevante sector in de gemeente. Bewoners en toeristen genieten in hun vrijetijd van het aanbod van Nijkerk. Een gezonde vrijetijdseconomie draagt bij aan een fijne leefomgeving en een vitale lokale economie. Een aantrekkelijke gemeente kan ook bijdragen aan het aantrekken van human capital. In de gemeente nam de afgelopen jaren voor corona zowel het aantal overnachtingen, als de werkgelegenheid toe. Corona zorgde in 2020 en 2021 voor stillere hotels en overnachtingen voor zakelijke bijeenkomsten bleven vrijwel uit. Zowel het aantal overnachtingen als de werkgelegenheid daalden hierdoor.

Figuur 6: Ontwikkeling van het aantal banen per bedrijventerrein in de periode 2011-2020 (Lisa).

Kernwinkelgebieden

Ook de detailhandel is waardevol voor de Nijkerkse economie. Het aantal leegstaande winkel- en horecapanden in de gemeente Nijkerk is van 42 in 2019 naar 34 in juni 2022 teruggelopen. Terwijl in 2019 nog 7.054 m² winkelvloeroppervlakte leeg was, daalde dit naar 4.567 m² in juni 2022 (Locatus).

De ontwikkelingen in Nijkerk binnen de vrijetijdseconomie zijn in lijn met de dalingen elders in de provincie.

Gemeenten die meer op toerisme leunen lieten logischerwijs grotere dalingen zien.

De inkomsten vanuit het toerisme bestaan uit lokale omzet, toeristen- en forenzenbelasting plus liggeld van de recreatievaart.

Bij deze cijfers wordt opgemerkt dat de opbrengsten van de vrijetijdseconomie meer zijn dan dit.

Het gaat ook om ambassadeurschap, een aantrekkelijke woon-, werk- en verblijfsomgeving, werkgelegenheid en het in stand kunnen houden van voorzieningen.

Figuur 7 Kerncijfers vrijetijdseconomie gemeente Nijkerk

	Werkgelegenheid vrijetijdseconomie	
	Absoluut	%
2016	1.020	5,0
2017	1.110	5,2
2018	1.180	5,2
2019	1.260	5,4
2020	1.160	4,9
2021	1.130	4,7

Conclusie

De economie van de gemeente Nijkerk is in de periode 2020-2021 gegroeid. In deze periode nam zowel het totaal aantal bedrijven, als de werkgelegenheid in de gemeente Nijkerk licht toe. De sterke groei van de jaren daarvoor is heel iets afgevlakt. Het bewust selectieve uitgiftebeleid van nieuwe bedrijfskavels gericht op kwaliteit, kan hierbij meespelen.

Op dit moment zijn er veel reserveringen voor nieuwe uitgaven van bedrijfskavels.

Kwalitatief heeft de gemeente Nijkerk een gediversifieerde economie met zowel een sterke vertegenwoordiging van maakbedrijven, met onder andere het Food Production Cluster, als een verscheidenheid van economische sectoren die samen werk bieden aan 23.890 mensen. Deze diversiteit is een kracht van de Nijkerkse economie. Het vermindert de kwetsbaarheid van de economie bij conjuncturele schommelingen. De recente relatieve matiging van de groei van de werkgelegenheid is wel iets om goed te blijven monitoren. Als die ontwikkeling namelijk door zou zetten, zou de Nijkerkse balans tussen wonen en werken naar één kant uit kunnen slaan. Dan beweegt de gemeente Nijkerk meer in de richting van een woongemeente. Voldoende ruimte voor economie, als een van de grote dragers van de Nijkerkse samenleving, is belangrijk om het evenwicht te bewaren.

2 Bevolking en arbeidsmarkt

De bevolking van de gemeente Nijkerk groeide in 2021, net als in de voorgaande jaren, harder dan de Nederlandse bevolking gemiddeld deed. Dat komt door de relatief grote en jonge gezinnen in de gemeente Nijkerk, in combinatie met mensen die zich van elders in de gemeente vestigden.

2.1 Bevolkingsgroei en -samenstelling

In de periode 2012-2021 groeide de bevolking in Nijkerk met 10% tot 44.311 inwoners. Daarmee groeide de bevolking harder dan het Nederlands gemiddelde in die periode.

Beroepsbevolking en huishoudens

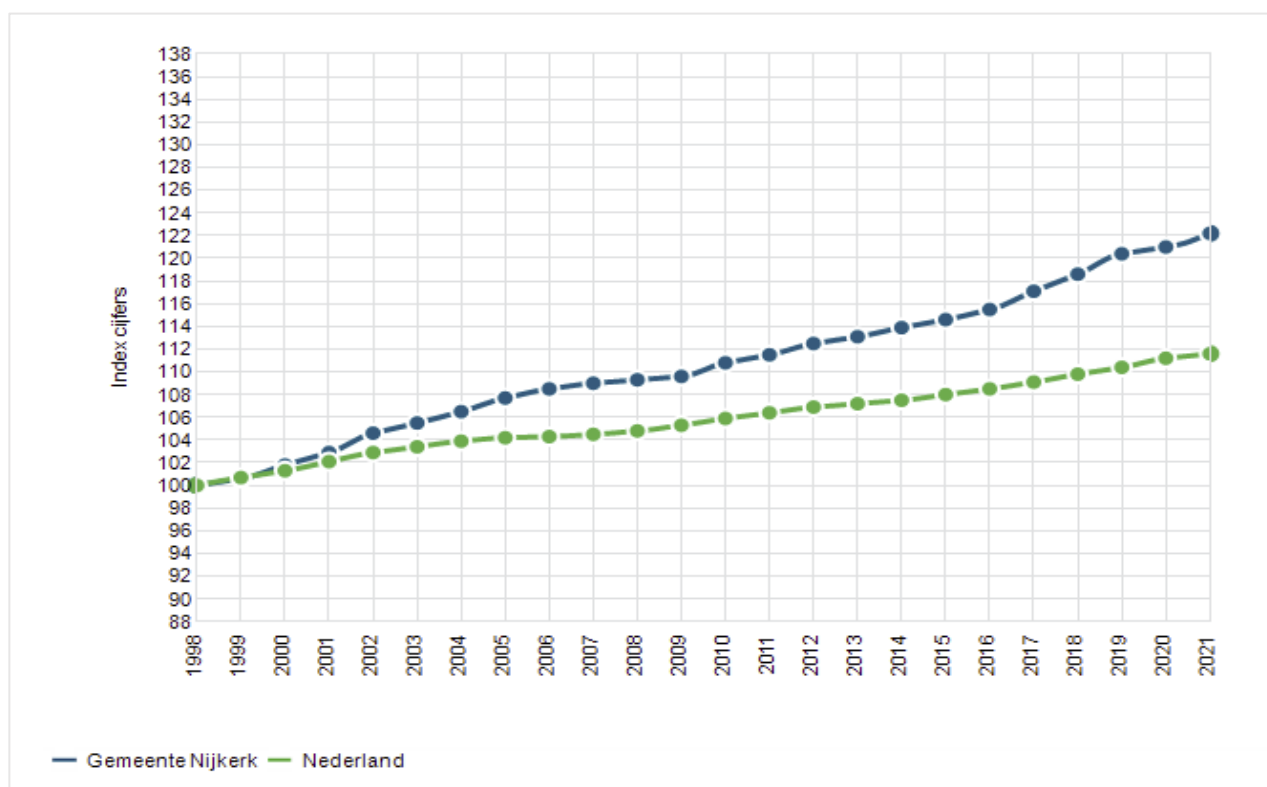
De tabel rechts en de onderstaande figuur geven de ontwikkeling van de bevolking weer. Ook de beroepsbevolking (gedeelte van de bevolking in de werkzame leeftijd) groeide. Van de ruim 44.300 inwoners bestaat de beroepsbevolking uit ongeveer 24.000 inwoners. Ongeveer tienduizend mensen hiervan zijn middelbaar opgeleid. Dat is meer dan het regionaal en landelijk gemiddelde, maar het verschil wordt kleiner. Het aandeel Wo- en Hbo-ers binnen de gemeentelijke Nijkerkse beroepsbevolking is de afgelopen jaren aan het toenemen.

De huishoudens in de gemeente Nijkerk bestaan uit relatief grote(re) en jonge(re) gezinnen. Het aantal jongvolwassenen in de gemeente is lager dan landelijk gemiddeld. Een verklaring is dat jongeren vanuit Nijkerk wegtrekken naar de grote steden om te studeren.

De huishoudens in de gemeente Nijkerk hebben gemiddeld een hoger inkomen dan in de rest van Nederland. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen en huishoudens in de bijstand, ligt juist lager dan gemiddeld (meer hierover in paragraaf 2.2).

	Inwoners	Groei
2012	40.126	0,8%
2013	40.355	0,6%
2014	40.638	0,7%
2015	40.870	0,6%
2016	41.199	0,8%
2017	41.775	1,4%
2018	42.307	1,3%
2019	42.943	1,5%
2020	43.171	0,5%
2021	43.600	1,0%
2022	44.311	1,6%

Figuur 8: Ontwikkeling aantal inwoners van de gemeente Nijkerk 2012-2022 (januari, Statistisch Zakboek Gelderland).

Figuur 9: Ontwikkeling aantal inwoners 1 januari 1998-2021 (index = 1998)

Arbeidsparticipatie en arbeidsmarkt

Positief is ook dat de arbeidsparticipatie de afgelopen jaren is toegenomen en in de gemeente Nijkerk een paar procent hoger ligt dan gemiddeld in Nederland en Gelderland. Het aantal WW-uitkeringen is flink gedaald. In 2021 resulteerde dat in een werkloosheidspercentage in de gemeente Nijkerk onder het landelijk gemiddelde, net als het jaar daarvoor.

In lijn het met landelijke beeld bleef de krapte op de arbeidsmarkt het afgelopen jaar groot. Het aantal openstaande vacatures bleef hoog. Het bedrijfsleven bevestigde dat het moeilijk was om werknemers te vinden, vooral die met een Mbo-opleiding.

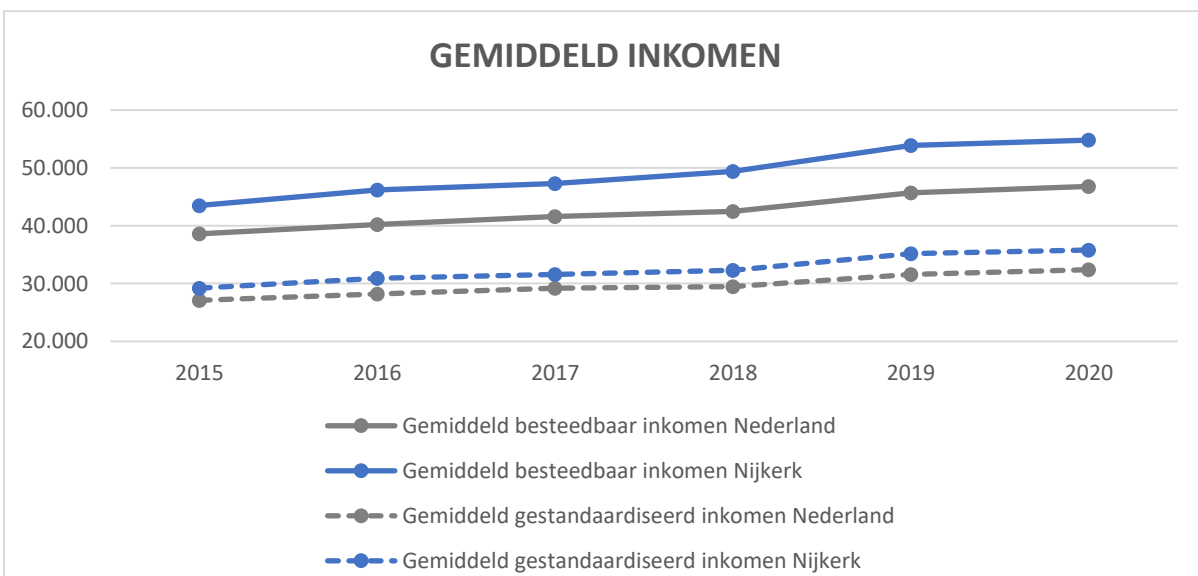
2.2 Inkomen

Huishoudens in de gemeente Nijkerk zijn relatief welvarend en hebben een gemiddeld hoog besteedbaar en gestandaardiseerd inkomen.

Het CBS publiceert over het inkomen per huishouden door middel van het gemiddeld besteedbaar inkomen en het gemiddeld gestandaardiseerd inkomen. Het gestandaardiseerd inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden.

De onderstaande figuur laat zien dat het gestandaardiseerd inkomen per huishouden de afgelopen jaren is gestegen en dat dit hoger ligt dan landelijk gemiddeld. Ook als we kijken naar het aantal lage inkomens doet Nijkerk het goed. Inwoners van de gemeente Nijkerk zijn relatief welvarend vergeleken met nationale gemiddelden.

Figuur 10: Gemiddeld besteedbaar en gestandaardiseerd inkomen 2015-2020 (CBS)

2.3 Opleidingsniveau

In de gemeente Nijkerk is de helft van de beroepsbevolking middelbaar opgeleid. Het aantal HBO- en WO-studenten neemt wel toe.

De gemeente Nijkerk heeft een hoger aandeel middelbaar opgeleiden dan de Regio Foodvalley, de provincie Gelderland en Nederland. Er zijn relatief iets meer laagopgeleiden en minder hoogopgeleiden binnen de Nijkerkse beroepsbevolking. Het aantal Hbo- en Wo-studenten dat in Nijkerk woont, neemt wel toe.

2.4 Beroepsbevolking en werkloosheid

De beroepsbevolking groeide de afgelopen vijf jaar harder dan landelijk. De werkloosheid en het aantal WW-uitkeringen is bijna gehalveerd in vijf jaar tijd. Het aantal bijstands(gerelateerde) uitkeringen in 2021 daalde, nadat deze in 2020 juist toenam.

De beroepsbevolking is in de afgelopen jaren sneller gegroeid dan landelijk gemiddeld. Landelijk lag deze groei op circa 3%, in Nijkerk op circa 7%. De totale beroepsbevolking omvat ongeveer 24.000 inwoners. Hiervan vallen 23.000 inwoners onder de werkzame beroepsbevolking en ongeveer 1.000 inwoners onder de werkloze beroepsbevolking. Het aantal geregistreerde werkzoekenden met dienstverband daalde in een jaar tijd (2022 t.o.v. 2021) met ruim 10%.

164 duizend WW-uitkeringen. Dat zijn ruim 84 duizend minder uitkeringen dan in mei 2021.

In mei 2020 bedroeg het aantal lopende WW-uitkeringen 523. In mei 2021 waren dit er 472. In mei 2022 daalde dit aantal naar 321: een daling van ruim 38% ten opzichte van 2020.

De werkloosheid in de gemeente Nijkerk bedraagt in 2021 3,2%. Figuur 11 laat zien dat de afgelopen vijf jaar de werkloosheid steeds lager lag dan landelijk. De hoogste werkloosheid is er nog steeds onder jongeren. Deze leeftijdscategorie kent in 2021 8,2% werkloosheid. Ook dat ligt onder het nationaal gemiddelde (van 9,3%). De werkloosheid onder inwoners van middelbare leeftijd is procentueel het laagst (CBS, 2021a).

In de gemeente Nijkerk worden in mei 2022 321 WW-uitkeringen verstrekt, een daling van 32% ten opzichte van mei 2021 (toen 472 uitkeringen). Vooral de jeugdwerkloosheid liep landelijk sterk terug en het aantal werkende jongeren steeg sterk. De daling van het aantal lopende WW-uitkeringen begon in februari 2021 en zette de daaropvolgende maanden door. Het aantal lopende uitkeringen ligt sinds juni 2021 lager dan in februari 2020, vlak voor de coronacrisis. De gemeente Nijkerk beweegt mee met de landelijke trend wat betreft WW uitkeringen en bevindt zich daarbij onder het landelijke gemiddelde (CBS).

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal Nijkerk	4,4%	3,5%	2,8%	2,5%	2,9%	3,2%
Totaal Nederland	6,0%	4,9%	3,8%	3,4%	3,8%	4,2%

Figuur 11: Werkloosheid als percentage van de beroepsbevolking (CBS, 2021a).

Naast een daling van de werkloosheid is de netto participatiegraad toegenomen. De netto participatiegraad is het aandeel van de beroepsbevolking dat daadwerkelijk werkt. Het verschil tussen de bruto en de netto participatiegraad is de werkloosheid. Onderstaande tabel laat zien dat de netto participatiegraad is gestegen naar 73,9%, dit ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. Hieruit concluderen we dat steeds meer inwoners in de gemeente Nijkerk in de afgelopen jaren zijn gaan meedoen op de arbeidsmarkt.

	2017	2018	2019	2020	2021
Netto arbeidsparticipatie Nijkerk	70,4%	71,2%	71,4%	71,7%	73,9%
Netto arbeidsparticipatie Nederland	66,7%	67,8%	68,8%	68,4%	70,4%

Figuur 12: Bruto en netto arbeidsparticipatie Nijkerk en Nederland 2017-2021 (CBS, 2021a).

2.5 WW-uitkeringen en bijstand

De lage werkloosheid is terug te zien in het aantal werkloosheidsuitkeringen (WW-uitkering). De WW is een tijdelijke uitkering om verlies aan inkomen tussen twee banen op te vangen. Bij het beeld ten aanzien van WW-uitkeringen en bijstand is het relevant om te kijken naar de actuele situatie, in relatie tot het landelijke beeld.

WW-uitkeringen

In mei 2022 verstrekte UWV landelijk ruim

Bijstandsuitkeringen

Als een inwoner niet in aanmerking komt voor een WW-uitkering, of de termijn is verstreken, kan deze worden doorverwezen naar een bijstandsuitkering.

Na jaren van een langzame daling nam in het coronajaar 2020 in de gemeente Nijkerk het aantal mensen toe dat na het einde van een WW-uitkering een beroep deed op de bijstand. Het aantal bijstandsuitkeringen (tot AOW leeftijd) betrof in januari 2020 550, in januari 2021 steeg dit

naar 760. In september 2021 daalde dit naar 580 (CBS Statline).

In november 2021 is het aantal huishoudens met bijstandsuitkeringen in de gemeente Nijkerk 2,7%. In heel Nederland gaat het om 5%.

	Dec 2019	Dec 2020	Jan 2021	Sept 2021
WW-uitkeringen Nijkerk	440	480	470	340
Bijstandsuitkeringen Nijkerk (tot aow leeftijd)	550	710	760	580

Figuur 13: Ontwikkelingen WW- en bijstandsuitkeringen (CBS, 2021a).

3 Actuele ontwikkelingen

Een vitale economie is essentieel voor een gezond woon- en leefklimaat in de groeiende gemeente Nijkerk. Deze economische monitor geeft een beeld van de veerkracht van de gemeentelijke Nijkerkse economie. Toch geldt dat de positieve ontwikkelingen niet garant staan voor een evenwichtige economische groei in de toekomst. Het is momenteel alle hens aan dek voor bedrijven in diverse sectoren, vanwege een aantal ingrijpende actuele ontwikkelingen.

Het gaat onder andere om de volgende zaken, die van belang zijn voor ondernemers en de economie in de gemeente Nijkerk:

Economische impact oorlog in Oekraïne

Door de oorlog in Oekraïne stijgen de prijzen van allerlei producten. Niet alleen van gas, olie en benzine, maar ook van diverse voedingsmiddelen. Prijsstijgingen van tal van producten kunnen de Nederlandse en daarmee ook de Nijkerkse economie raken. Dit zorgt ervoor dat de inflatie stijgt en dat de koopkracht voor veel huishoudens daalt.

De oorlog van Rusland met Oekraïne heeft invloed op de energievoorziening in Nederland. Verder kunnen bedrijven direct schade ondervinden van de sancties tegen en van Rusland, in hun handelsrelaties en in hun productieprocessen.

Aanhoudende personeelstekorten

Aan het begin van het tweede kwartaal 2022 vormde het tekort aan personeel de grootste belemmering in de bedrijfsvoering van ondernemers. Ook belemmeringen door tekorten aan productiemiddelen, materiaal en ruimte spelen een grote rol voor veel ondernemers. Nieuwe samenwerkingsprojecten tussen ondernemers en onderwijspartijen richten zich op oplossingen voor de aanhoudende personeelstekorten.

Stikstofcrisis in Nederland

De stikstofcrisis is een van de grootste uitdagingen voor Nederland. De stikstofproblematiek heeft impact op de voortgang in tal van bedrijfssectoren. Het nieuwe beleid van het kabinet om de stikstofuitstoot terug te dringen, zal naar verwachting consequenties hebben voor de landbouweconomie en aanverwante sectoren in de gemeente Nijkerk. In juli 2022 is het nog te vroeg om te kunnen overzien wat dit exact zal betekenen voor Nijkerkse bedrijven.

Congestie op het elektriciteitsnet

Congestie op het elektriciteitsnet heeft gevolgen voor bedrijventerreinen en de bedrijven die er gevestigd zijn. Als er geen maatregelen worden genomen, kan dat betekenen dat nieuwe bedrijven niet meer aangesloten kunnen worden op het energienet, of uitbreidingen niet meer kunnen worden voorzien van de benodigde stroom. Maar het zou ook kunnen betekenen dat zon-op-dak projecten of andere energieprojecten niet door kunnen gaan, of op een wachtlijst komen.

Corona

Bedrijven houden hun adem in vanwege momenteel (zomer 22) toenemende coronacijfers. De kans bestaat dat dit opnieuw consequenties zal hebben voor de inzet van personeel, extra coronamaatregelen en productie- en omzetcijfers.

Deze ontwikkelingen maken zichtbaar dat het belangrijker dan ooit is om als gemeente, regionale samenwerkingsorganisaties zoals Regio Foodvalley/Regio Amersfoort en bedrijven samen te werken en zo de schouders te zetten onder een goed economisch klimaat.

Bronnen, data en literatuur

Bureau Louter, Ranglijst sterkste MKB-gemeenten van Nederland.

CBS, Banen van werknemers naar woon- en werkregio. <http://opendata.cbs.nl/>.

CBS, Arbeidsdeelname; regionale indeling 2018. <http://opendata.cbs.nl/>.

CBS, Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio. <http://opendata.cbs.nl/>.

CBS, Inkomen van huishoudens; huishoudenskenmerken, regio.

CBS, Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken, regio.

CBS, Leerlingen, deelnemers en studenten; onderwijssoort, woonregio. <http://opendata.cbs.nl/>.

CBS, Bevolkingsontwikkeling; regio per maand.

Locatus, Detailhandelsaanbod en leegstand Regio Foodvalley en Gemeente Nijkerk.

Statistisch Zakboek Gelderland, Beroepsbevolking naar opleidingsniveau.

Statistisch Zakboek Gelderland, Vestigingen per SBI sectie.

Statistisch Zakboek Gelderland, Werkgelegenheidsontwikkeling gemeente Nijkerk

Werk.nl, Arbeidsmarktinformatie

WSJG, Bedrijvigheid en economie.
<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/bedrijvigheid-en-economie>.

WSJG, Werk en inkomen.
<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Werk-en-inkomen>.